WITOLD WĘGŁOWSKI

* 10 VI 1900, Sapieżanka
† 8 VII 1956, Kamienica Polska

Witold Węgłowski urodził się w niedzielę 10 czerwca 1900 roku w Sapieżance[1], wsi będącej administracyjną częścią powiatu jampolskiego na Podolu. Jego ojciec to Piotr Węgłowski, a matka — Anna Węgłowska z d. Konopacka. Fakt ten potwierdza metryka urodzenia nr 111 z 20 czerwca 1900 roku wydana w Murarsku. Na temat rodzeństwa nie mam informacji.

Witold Węgłowski był narodowości polskiej, należał do Kościoła rzymskokatolickiego. W młodości brał udział w pospolitym ruszeniu bez broni[2]. Do egzaminu dojrzałości przystąpił w Gimnazjum przy Kuratorium Wileńskim i uzyskał świadectwo nr 64/122 dnia 26 marca 1923 roku. Egzaminy uzupełniające złożył 29 kwietnia 1926 (ldz. 2211/26) w Wilnie. Studiował matematykę na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, lecz dyplomu nie zdobył (1926). Z zawodu był nauczycielem matematyki. W związek małżeński z Antoniną Pakistis (7 VIII 1900, Wilno – 29 I 1983, Gdańsk), córką Bolesława Pakistisa i Wiktorii Pakistis z d. Radzis, wstąpił 12 czerwca 1924 roku w Wilnie. Pierwsza córka, Bożenna Irena[3], przyszła na świat 22 maja 1927, a druga, Halina — 14 września 1928.

W archiwum szczycieńskiego Liceum Ogólnokształcącego istnieje odręczny odpis następującej treści:

---

[1] Sapieżanka (ukr. Сапіжанка) należy obecnie terytorialnie do Ukrainy (rejon kamionecki w obwodzie lwowskim). W okresie II RP do 1934 roku wieś była samodzielną gminą jednostkową (powiat kamionecki, województwo tarnopolskie). Po II wojnie światowej stanowiła fragment struktury administracyjnej ZSRR. Wieś Sapieżanka zapisała się niechlubnie w historii RP, tutaj bowiem 15 X 1922 terrorystyczna Ukraińska Organizacja Wojskowa dokonała śmiertelnego zamachu na ukraińskiego profesora Sydora Twerdochliba (1886–1922), kandydata bloku „chliborobów" do Sejmu RP w wyborach 1922 roku, który działał na rzecz zbliżenia Polski z Ukrainą. Na mapie administracyjnej II RP Sapieżanka należała do gminy Kamionki Strumiłowej, powiatu kamioneckiego i województwa tarnopolskiego.

[2] W punkcie 18. rozkazu nr 64 z 12 V 1921 r., wydanego przez gen. por. Aleksandra Osińskiego (1870–1956), dowódcę Okręgu Generalnego w Krakowie, jest wymienione imię i nazwisko szer. Witolda Węgłowskiego w związku z poszukiwaniem żołnierzy, którzy wcześniej służyli w różnych jednostkach wojskowych. Niewykluczone, że chodzi w tym przypadku o tego właśnie Witolda Węgłowskiego; https://jbc.bj.uj.edu.pl/Content/365835/NDIGCZAS017518_1921_064.pdf (21 VI 2024).

[3] Bożenna Irena Węgłowska wyszła za mąż za Dembowieckiego. Zmarła w Gdańsku 30 VIII 2008. Spoczywa we wspólnej mogile z matką, Antoniną Węgłowską, na Cmentarzu Komunalnym pw. św. Ignacego w Gdańsku (kwatera 7, rząd 4, numer grobu 14).

Rep[e]rtorjum 6033 Działo się w Wilnie dnia jedenastego sierpnia tysiąc dziewięćset dwudziestego czwartego roku. Niżej podpisany Mikołaj Bodak zastępca Jana Klotta Notarjusza przy Kancelarii Hipotecznej Sądu Okręgowego w Wilnie urzędującego w Wilnie w gmachu Sądowym przy ul. Mickiewicza pod N 36 zaświadczam zgodność niniejszego odpisu z oryginałami okazanymi przez panią Antoninę Węgłowską zamieszkałą w Wilnie przy ulicy Lwowskiej pod N. 27. Przy sprawdzeniu powyższych z oryginałami, podskrobań, zakreśleń i innych oznak szczególnych nie było. W niniejszym odpisie na pierwszej stronie poprawiono „Ejsmondt". Opłaty stemplowej skasowano 1 zł 20 gr (znaczki stemplowe i kasownik „Notariusz Jan Klott w Wilnie). Pieczęć okrągła z godłem Państwa z napisem: „Jan Klott w Wilnie" Notarjusz w/z M. Bodak.

Przytoczony tekst potwierdza, że Antonina Pakistis wyszła za mąż za Witolda Węgłowskiego przed 11 sierpnia 1924 roku, skoro występuje u notariusza jako mężatka. Lwowska 27 była adresem rodziców Antoniny, u których zamieszkali małżonkowie Węgłowscy.

Dzięki zachowanym w zasobach archiwalnych LO w Szczytnie dokumentom da się ustalić początkowe i kolejne etapy kariery zawodowej Witolda Węgłowskiego w roli nauczyciela — najpierw niewykwalifikowanego, następnie z wymaganymi kwalifikacjami pedagogicznymi. Na przykład z odpisu zaświadczenia, sporządzonego w Wilnie 28 czerwca 1923 roku, płyną pierwsze dane (tu i dalej zachowuję w cytatach pisownię zgodną ze źródłem, a uzupełnienia w nawiasach kwadratowych pochodzą ode mnie):

Zaświadczenie

Niniejszym zaświadcza się, że słuchacz wydziału matemat.[yczno]-przyrodniczego p. Węgłowski Witold wykładał w ciągu roku szkolnego 1922/1923 rachunki z geometrią na II^{m} i III^{m} poziomie wieczorowych kursów dla zdemobilizowanych, zorganizowanych staraniem Tow.[arzystwa] Pomocy Żołnierzowi Polskiemu i subsydiowanych przez Komitet Obywatelski pomocy zdemob.[ilizowanym] żołn.[ierzom] w wymiarze 18 godz. tygodn.[iowo].

Pieczęć okrągła z napisem „Pomoc Żołnierzowi Polskiemu". 30/VI. 23.

W całości potwierdzam jako Prezes Komitetu Obywat.[elskiego] Pomocy Zdemob.[ilizowanym] Ż.W.P.

Wilno 30.VI.1923. Pieczęć okrągła z napisem: Obywatelski Komitet Pomocy Zdemobil.[ilizowanym] Żołn.[nierzom] Wojska Polskiego (-) Dr Wł. Bandurski. Prezes KOP.ZŻ WP.

Inny odpis pochodzi z 2 lipca 1924 roku, a oryginał ma numer 2085. Jest to zaświadczenie wystawione przez Inspektorat Szkolny Szkół Powszechnych m. Wilna:

Zaświadczenie

Stwierdza się, że p. Węgłowski Witold wykładał geografię w młodszych klasach Męskiej Wieczorowej Szkoły Powszechnej dla dorosłych, zorganizowanych przez Inspektorat Szkolny w lokalu szkoły powszechnej N 11, Zarzecze 5 od dnia 1.II.23 do 30/VI 1924 roku.

Pieczęć okrągła z napisem „Inspektorat Szkół Powszechnych m. Wilna" (-) W. Ejsmondt. Inspektor Szkolny.

Tego samego dnia, tj. 2 lipca 1924 roku, Witold Węgłowski otrzymał jeszcze jedno zaświadczenie, tym razem wystawione przez Zarząd Polskiego Białego Krzyża:

Zarząd Polskiego Białego Krzyża w Wilnie stwierdza, że p. Witold Węgłowski prowadził kursy ogólnokształcące dla członków orkiestry 6 p.p.d. zorganizowane i subsydiowane przez P.B.K. i od dnia 15/IX 23 r. do 25/VI.24 r. Wilno 2/VII. 1924 r. Pieczęć okrągła z napisem: „Polski Biały Krzyż" w.z. (-) Popowicz Prezes (-) J. Poczęstowska. Przewodnicząca Sekcji Oświatowej.

Szczególną wartość poznawczą w prześledzeniu edukacji nauczycielskiej Witolda Węgłowskiego ma dokument w postaci odpisu, w którym znajdują się informacje na temat egzaminu złożonego przez niego przed wileńską Państwową Komisją Egzaminacyjną dla Czynnych a Niewykwalifikowanych Nauczycieli Szkół Powszechnych (nr 221/26). Dowiadujemy się z niego, że w tamtym okresie Witold Węgłowski pracował jako nauczyciel Szkoły Powszechnej w Kirylinie w powiecie brasławskim i czytamy, że „Pan Węgłowski (…) Na podstawie przedłożonego świadectwa dojrzałości, wydanego przez Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego dnia 26. marca 1923 roku L. 64/122 został dopuszczony do egzaminu uzupełniającego (…) i złożył go w dniu 29 kwietnia 1926 r. z wynikiem następującym: z języka polskiego i z literatury polskiej –, z historii polskiej –, z geografii Polski –, z pedagogiki z psychologią – dobry, z dydaktyki z metodyką – dobry, z dziejów szkolnictwa polskiego –".

Z odpisu wiadomo, że świadectwo to podpisał 30 kwietnia 1926 roku W. Ejmont[4] w zastępstwie przewodniczącego komisji egzaminacyjnej. Na oryginalnym akcie widnieje pieczęć okrągła z godłem państwowym i napisem w otoku „Inspektorat Szkolny w Brasławiu" oraz podpis i pieczęć K. Węgrewicza, zastępcy inspektora szkolnego powiatu brasławskiego.

Powyższemu świadectwu towarzyszy załącznik do numeru 2830/29 wystawiony przez Okręg Szkolny Wileński i będący wyciągiem „z wykazu stanu służby i kwalifikacyjnego". Jest on sprawdzonym źródłem wiedzy na temat przebiegu kariery pedagogicznej Witolda Węgłowskiego. Został sporządzony 20 marca 1935 roku przez P. Piałuchę, pełniącego wtedy obowiązki inspektora szkolnego w Brasławiu, następnie uzupełniony również przez niego 28 kwietnia 1937. Dzięki temu dokumentowi posiadamy wiedzę o etapach pracy Witolda Węgłowskiego na Kresach do 28 kwietnia 1937. Wykaz ten jest swego rodzaju ankietą, w której nie wszystkie punkty zostały uzupełnione. Brak na przykład danych o wyznaniu. Na pytanie o stanowisko żony jest odpowiedź: „przy mężu". Zainteresowany przedstawił trzy dokumenty potwierdza-

[4] Z wcześniejszych dokumentów wynika, że inspektorem szkolnym nie był „Ejmont", lecz „Ejsmondt".

jące zdobyte wykształcenie: 1) świadectwo dojrzałości z 26 marca 1923, 2) świadectwo egzaminu uzupełniającego z 30 kwietnia 1926, 3) zaświadczenie o studiach na USB w Wilnie w 1926 roku.

We wspomnianym wykazie przedstawiono dotychczasową ścieżkę zawodową Witolda Węgłowskiego w następujący sposób:

1. 30.VIII.1924 L. 1002 Inspektor Szkolny w Brasławiu. Nominacja na nauczyciela do szkoły powszechnej w Kirylinie gm. Słobudzkiej[5] z dniem 1.IX.24 do 28.IX.1927 r. L.1.24890./27 Kuratorium Okr. Szk.S. Wil. Przeniesienie do szkoły powszechnej w Słobódce z dn. 1.X.1927 r. 3. 8.I.1929 r. L. 148/29 Kuratorium O.S.Wil. Powierzenie czynności instruktora oświaty pozaszkolnej 1.II.29 r. do 30.VI.29 r. 4. 26.V.30 L. II 16190/30 Kuratorium O.S.W. ustalony z dn. 2 V 1928 r. art. 8. 5. 3 VII 1933 r. L. BP. 18096/33 Kuratorium O.S.W. przeniesienie z dn. 1.VIII.1933 r. do 6 kl. publ. szk. powsz. w Opsie gm. Opeskiej.

W wykazie tym zawarto również informację, że Wiktor Węgłowski nie otrzymał jeszcze dekretu ustalenia i wymieniono jego urlopy oraz nieobecności w służbie z ostatnich trzech lat — w sumie 16 dni. Podano ponadto, że za okres od 9 maja 1932 do 5 października 1934 otrzymał 17 listopada 1934 ocenę dostateczną; wcześniejsze oceny — z 1 czerwca 1928 i 8 lipca 1929 — były zadowalające.

Z pisma Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego w Wilnie z 26 maja 1930 roku (sygn. I-16190/30), dotyczącego dekretu ustalenia, wynika, że w tamtym okresie Witold Węgłowski był nauczycielem 4-klasowej Publicznej Szkoły Powszechnej w Słobódce (gmina Słobódka, powiat brasławski). T. Młodkowski, ówczesny zastępca kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego, informował pedagoga, że z dniem 2 maja 1928 stał się on „stałym nauczycielem publicznym szkół powszechnych". Pismo wieńczy pieczęć okrągła z godłem państwowym i napisem „Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego" oraz adnotacja K. Węgrewicza, inspektora szkolnego, że złożenie przysięgi służbowej wyznaczono na 10 czerwca 1930 roku.

Zarówno przed 1 września 1939 roku, jak i podczas okupacji niemieckiej Rodzina Węgłowskich mieszkała w Opsie (gmina Opsa, powiat brasławski, województwo wileńskie). Witold Węgłowski przed 1939 nie należał do żadnych partii politycznych ani organizacji społecznych. Brał za to później udział w tajnym nauczaniu i doznawał represji ze strony okupanta, które polegały na zwalnianiu z pracy i pozbawianiu środków do życia. Jego samego, jak również członków rodziny usiłowano wywieźć na roboty do Niemiec.

Po przyjeździe do Szczytna, co zapewne nastąpiło parę tygodni przed 1 październ-ika 1946 roku, Witold Węgłowski zamieszkał razem z żoną Antoniną i, być może, także z córkami w poniemieckim piętrowym domu jednorodzinnym przy ulicy Polnej 6, niedaleko obecnej Szkoły Podstawowej nr 3, nieczynnej aż do 1954 roku. Budynek

[5] Tak z błędem ortograficznym zapisano w dokumencie.

przy ul. Polnej 6 zachował się do naszych czasów. W karcie personalnej z 29 stycznia 1947 roku Witold Węgłowski podał, że referencji o nim mogą udzielić dwie osoby: 1) Stanisław Jurewicz[6], nauczyciel szczycieńskiego Męskiego Gimnazjum Rolniczego oraz 2) Janina Wysionek, nauczycielka gimnazjum i liceum w Łomży.

Z zaświadczenia wystawionego w Szczytnie 6 listopada 1947 roku przez Irenę Kakowską, pełniącą wtedy obowiązki dyrektorki Gimnazjum dla Dorosłych i przewodniczącą Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, dowiadujemy się, że „ob. Węgłowski Witold w ciągu 1946/47 roku szkolnego wykładał matematykę w Wieczorowym Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych w Szczytnie w wymiarze 18 godz. tygodniowo, miał jednocześnie powierzone wychowawstwo IV semestru, a pismem Kuratorium Okręgu Szkolnego Mazurskiego w Olsztynie z dnia 31 maja 1947 (sygn. IV.O.D.-5937) został powołany na członka Komisji Egzaminacyjnej z zakresu kursu gimnazjalnego w charakterze egzaminatora z matematyki". W ocenie Ireny Kakowskiej „z powierzonych sobie obowiązków ob. Węgłowski Witold wywiązał się bez zarzutu". „Zgodność z prawdą i autentyczność podpisu Dyrektora i Przewodn.[iczącej] Komisji" stwierdził „p.o. Dyrektor Państw. Gimnazjum w Szczytnie M.[ichał] Leśniewski". Pieczęć okrągła z godłem państwowym i napisem „Państwowe Gimnazjum Ogólnokształcące w Szczytnie" zamyka odpis.

Inne zaświadczenie o przebiegu służby nauczycielskiej Witolda Węgłowskiego z 21 czerwca 1949, wystawiła dr Irena Pawłowska, dyrektorka Państwowego Gimnazjum i Liceum Żeńskiego w Olsztynie (ldz. 316/49), w którym podała, że wspomniany pedagog „pracował w tutejszym zakładzie jako nauczyciel matematyki w wymiarze 20-stu godz. tygodniowo. Ob. Węgłowski wykazywał znajomość przedmiotu, stosował właściwe metody nauczania i osiągał dodatnie wyniki". Z zaświadczenia nie wynika jednak, o jaki okres zatrudnienia chodzi.

Z kolei w zaświadczeniu z 4 września 1949 (ldz. 1483/49), podpisanym przez Henryka Neymana, dyrektora „Państwowego 3-letniego Liceum Rolniczego w Szczytnie"[7], potwierdzono, że „ob. Węgłowski Witold, syn Piotra, ur. 10.VI.1900 r.

[6] Nazwisko Stanisława Jurewicza pojawia się na przykład w dokumentach związanych z życiem i działalnością Stanisława Żenczykowskiego (1900–1979), pierwszego inspektora szkolnego w Szczytnie w latach 1945–1948. Zachował się np. dokument „Lista pracowników zatrudnionych w Powiatowym Komitecie Wyborczym Bloku Demokratycznego w Szczytnie". Na liście — obok innych członków komitetu — figuruje Stanisław Jurewicz, który pełnił wtedy funkcję sekretarza PKWBD i mieszkał w tym samym domu co Witold Węgłowski, przy ul. Polnej 6. Poza tym występuje on na kartach historii Męskiego Gimnazjum Rolniczego w Szczytnie: Stanisław Jurewicz był jego pierwszym dyrektorem, już od września 1945 roku. W 1947 został przeniesiony do Ministerstwa Rolnictwa. Na tej podstawie można założyć, że był mężem Felicji Jurewicz, nauczycielki geografii i biologii, należącej do składu pierwszej Rady Pedagogicznej Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum w Szczytnie, czyli od roku szkolnego 1945/1946, i roku następnego 1946/1947. Potem jej nazwisko już nie występuje w kronice LO, co sugeruje, że razem ze Stanisławem Jurewiczem mogli opuścić Szczytno po zakończeniu roku szkolnego 1946/1947 i udać się do Warszawy.

[7] Według Apolinarego Zapiska (1933–2023) początkowo było to Męskie Gimnazjum Rolnicze w Szczytnie, które zaczęto organizować we wrześniu 1945, ale zajęcia rozpoczęły się dopiero rok później. Mieściło się w poniemieckiej willi przy obecnej ulicy Polnej 16 i funkcjonowało w latach

w Sapieżance pow. Jampol w okresie od 1.X.1946 do chwili obecnej jest zatrudniony w tut.[ejszym] Liceum w charakterze nauczyciela matematyki, fizyki i chemii i w swej pracy wykazał gruntowną wiedzę oraz znajomość zasad metodyczno-dydaktycznych i wysoką umiejętność właściwego ich stosowania. Jako wychowawca ob. Węgłowski się pokazał jako wytrawny pedagog — znawca psychiki młodzież". Zgodność odpisu z oryginałem potwierdził dyrektor Państwowego Liceum dla Dorosłych Jerzy Korkozowicz (1919–2003).

Apolinary Zapisek, od 1947 roku jeden z uczniów szczycieńskiego Męskiego Gimnazjum Rolniczego i Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum, a w przyszłości — dyrektor Lidzbarskiej Szkoły Rolniczej w latach 1963–1985, tak wspominał Profesora Węgłowskiego i przy okazji również jego żonę, Antoninę Węgłowską:

> Przedmiotów ścisłych (matematyka, fizyka, chemia) uczył Witold Węgłowski — repatriant z Wileńszczyzny. Wcześniej był nauczycielem w szkole rolniczej w Opsie w powiecie bracławskim w województwie wileńskim. Był to bardzo dobry nauczyciel. Stawiał uczniom wysokie wymagania, ale też dużo wymagał od siebie. Był zawsze gotowy, aby pomagać młodzieży. Tadek Matyjasik napisał o nim szkolną fraszkę:
>
> *Pan Węgłowski uczy nas*
> *co zasada, a co kwas.*
> *A gdy „nie rozumiem" powie*
> *Przelatuje ucznia mrowie.*
>
> A to dlatego, że najczęściej, gdy uczeń źle odpowiadał, pan profesor mówił „nie rozumiem co Waść mówisz". Jego żona prowadziła szkolny sekretariat i uczyła języka rosyjskiego. Prof. W. Węgłowski uczył potem w Karolewie i był tam pierwszym dyrektorem Liceum Rolniczego w roku szkolnym 1950/51. Na emeryturę odszedł w 1951 r.[8]

Słowa Apolinarego Zapiska różnią się jednak miejscami od reminiscencji utrwalonych przez Stanisława Żenczykowskiego. Na s. 68 jego rękopisu *Wspomnienia o tworzeniu się szkolnictwa w Szczytnie i powiecie szczycieńskim za lata 1945-1948* czytamy bowiem[9]:

---

wrzesień 1946 – wrzesień 1949. Dziś znalazło tam siedzibę Miejskie Przedszkole nr 9, wcześniej był internat Szkoły Podstawowej nr 3. Dyrektora Stanisława Jurewicza po wyjeździe do stolicy miała zastąpić nauczycielka Anna Tuszowska, a po niej dyrektorem szkoły mianowano inż. Henryka Neymana. Zob. A. Zapisek, *Lidzbarska Szkoła Rolnicza. Historia szkoły w latach 1946–1986*; https://lidzbark-rolnicza.pl/inne-szkoly/szkola-rolnicza-w-szczytnie-1946-1949/ (21 VI 2024). Zob. jeszcze A. Zapisek, *Szkoła rolnicza w Szczytnie 1945–1949*, „Krasnosielcki Zeszyt Historyczny" 2014, nr 17, s. 6–10.

[8] A. Zapisek, *Lidzbarska Szkoła Rolnicza. Historia szkoły w latach 1946–1986*; https://lidzbark-rolnicza.pl/inne-szkoly/szkola-rolnicza-w-szczytnie-1946-1949/ (21 VI 2024).

[9] Zachowuję pisownię oryginalną.

Szkoła Rolnicza[10] (niższa) została zorganizowana przez kol. Jerzego Matuszewicza[11] w listopadzie 1945 r. lekcje rozpoczęły się w grudniu tegoż roku. Skład grona nauczycielskiego: dyrektor Stanisław Jurewicz, nauczyciele [Józef] Krukowski[12], Jerzy Matuszewicz i [Witold] Węgłowski[13]. Liczba uczniów ok. 30. Siedziba domu przy ulicy Polnej należący do majątku rolnego, który został przydzielony szkole. Z początkiem następnego roku szkolnego 1946/7 dyr.[ektorem] zostaje kol. Jerzy Matuszewicz. Skład grona[:] [Józef] Krukowski i [Witold] Węgłowski, i Wincenty Rothkache. Liczba uczniów podwaja się. W roku szkolnym 1947/48 dyr.[ektorką] zostaje kol. Anna Tuszowska[14][,] a w skład grona przybywa kol. inż. L. Neuman[15]. Przenosi się ze szkol.[nictwa] kol. J. Matuszewicz. Na następny rok 1948/49 dyr.[ektorem] zostaje kol. L. Neuman, wyjeżdża kol. Tuszowska i szkoła zostaje przeniesiona do Karolewa, pow. Kętrzyn, gdzie przemianowana zostaje na Średnią Szkołę Rolniczą.

W archiwum szczycieńskiego LO zachowały się dwie umowy o zatrudnienie Witolda Węgłowskiego zawarte z nim przez Jerzego Korkozowicza, ówczesnego dyrektora Państwowego Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych: pierwsza z 10 września 1949 (nr 12/49) i druga — z 15 lutego 1950 roku (nr 12/50). Zgodnie z zapisem w umowie wcześniejszej Witold Węgłowski miał nauczać matematyki w wymiarze 24 godzin tygodniowo w okresie od 1 września 1949 do 31 stycznia 1950, a w myśl umowy późniejszej — 17 godzin matematyki tygodniowo jako nauczyciel kontraktowy. Ta umowa jest ostatnią, którą Witold Węgłowski podpisał w Szczytnie, ponieważ od nowego roku szkolnego 1950/1951 był już dyrektorem Liceum Rolniczego w Karolewie.

Według zapisów w karcie personalnej Witolda Węgłowskiego oraz w innych dokumentach przechowywanych w archiwum szczycieńskiego LO można wstępnie

[10] Apolinary Zapisek nazywa ją Męskim Gimnazjum Rolniczym.

[11] Jerzy Matuszewicz (1904–1984) jest pochowany na cmentarzu komunalnym w Szczytnie (kwatera D II, rząd II, numer grobu 1).

[12] Józef Krukowski (1912–1993) był przedwojennym oficerem w stopniu porucznika rezerwy. W Męskim Gimnazjum Rolniczym uczył trzech przedmiotów: języka polskiego, historii i przysposobienia wojskowego. Po szykanach, których doznał w 1947 r. w związku z wyborami do Sejmu nie powrócił już do szkolnictwa i wyjechał na Lubelszczyznę. Na cmentarzu komunalnym w Zamościu jest pochowany mężczyzna o tym samym imieniu i nazwisku, a jego lata życia odpowiadałyby okresowi aktywności nauczyciela w Szczytnie (kwatera C_C8, rząd 1, numer grobu 9). Założenie to wymaga jednak weryfikacji.

[13] Witold Węgłowski w ankiecie personalnej podał, że w okresie od 1 X 1945 do 1 X 1946 pracował w Olsztynie, nie mógł więc jednocześnie być zatrudniony w Szczytnie, co sugeruje Stanisław Żenczykowski.

[14] Anna Tuszowska przejęła przedmioty humanistyczne po Józefie Krukowskim, tj. język polski i historię, a przysposobienia wojskowego nauczali miejscowi wojskowi. Z chwilą, gdy nauczycielka wyjechała ze Szczytna zastąpiła ją żona Henryka Neymana, Janina Neyman. Na cmentarzu parafialnym w Otwocku spoczywa Anna Tuszowska (1904–1978), której wiek pokrywałby się z czasem aktywności nauczycielki w Szczytnie (kwatera VI, rząd 31, numer grobu 1754). Założenie to wymaga jednak weryfikacji.

[15] Poprawnie: Henryk Neyman.

odtworzyć przebieg jego pracy przed przybyciem do Szczytna i w pierwszych latach pobytu w tym mieście, aż do wyjazdu do Karolewa:

1) 1 IX 1922 – 30 VI 1924: nauczyciel i kierownik na kursach dokształcających organizowanych przez instytucje społeczne, Wilno;
2) 30 VIII 1924 – 28 IX 1927: inspektor szkolny w Brasławiu;
3) 1 X 1927 – 31 I 1929: Szkoła Powszechna w Słobódce;
4) 1 II 1929 – 30 VI 1929: instruktor oświaty pozaszkolnej;
5) 1 VIII 1933 – 30 IX 1938: Publiczna Szkoła Powszechna w Opsie; nauczyciel i kierownik szkół powszechnych w powiecie brasławskim;
6) 1 X 1938 – 17 IX 1939: nauczyciel Szkoły Rolniczej w Opsie, powiat brasławski;
7) 1 XI 1939 – 30 VI 1941: kierownik szkół początkowych w powiecie brasławskim;
8) 1 X 1941 – 1 VII 1942: kierownik Szkoły Powszechnej w Mejszulach;
9) 1 X 1942 – 1 VII 1944: instruktor i organizator Grupy Naukowej Nauczycielskiej;
10) 15 VII 1944 – 1 VIII 1945; kierownik Szkoły Początkowej (rejon Widze);
11) 1 X 1945 – 1 X 1946: kierownik szkoły i inspektor Wydziału Oświaty, Kolonia Olsztyn przy WUZ;
12) 1 IX 1946 – 31 VIII 1947: nauczyciel Gimnazjum dla Pracujących w Szczytnie;
13) 1 X 1946 — 14 IX 1949: Męskie Gimnazjum Rolnicze i Państwowe Liceum Rolnicze I stopnia w Szczytnie;
14) 1 IX 1949 – 31 VIII 1950: Państwowe Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących w Szczytnie;
15) 1 IX 1950 – 31 VIII 1951: dyrektor i nauczyciel Liceum Rolniczego w Karolewie, powiat kętrzyński;
16) 1 IX 1951 — przejście na emeryturę.

Trzeba jeszcze na koniec podkreślić, że Profesor Witold Węgłowski uczył nie tylko matematyki, lecz także fizyki i chemii, bo takie były pilne potrzeby dydaktyczne zaraz po II wojnie światowej, a przed wojną — nawet geografii w wileńskiej szkole męskiej. Ponadto warto pamiętać, że pracodawcami Profesora Witolda Węgłowskiego byli na początku Stanisław Jurewicz, dyrektor Męskiego Gimnazjum Rolniczego, Jerzy Matuszewicz i Anna Tuszowska oraz Henryk Neyman, dyrektorzy Liceum Rolniczego, a lokalne Gimnazjum dla Dorosłych stanowiło dodatkowe źródło utrzymania. Natomiast od 1 IX 1949 do 31 sierpnia 1950 Państwowe Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących stanowiło już główne miejsce zatrudnienia Witolda Węgłowskiego z powodu likwidacji szkoły rolniczej przy ulicy Polnej 16.

Witold Węgłowski zmarł 8 lipca 1956 roku. Został pochowany na cmentarzu parafialnym w Kamienicy Polskiej. W 2005 roku złożono w niej doczesne szczątki drugiej córki, Haliny Rajkowskiej.

ANEKS FOTOGRAFICZNY

MIEJSCE URODZENIA I PRACY

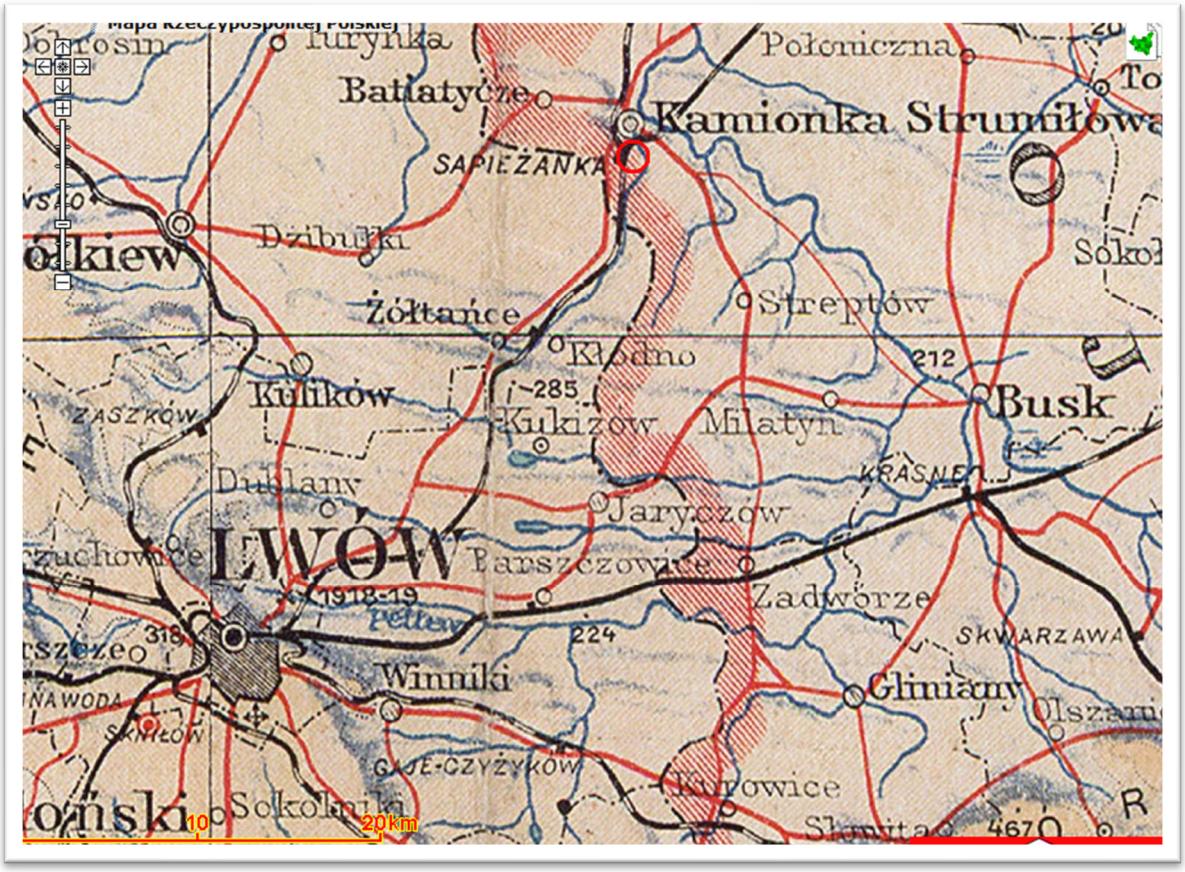

Ryc. 1. Miejsce urodzenia Witolda Węgłowskiego według mapy administracyjnej II RP: wieś Sapieżanka, gmina Kamionka Strumiłowa, powiat kamionecki, województwo tarnopolskie.

Źródło: https://www.kami.net.pl/kresy/ (20 VI 2024)

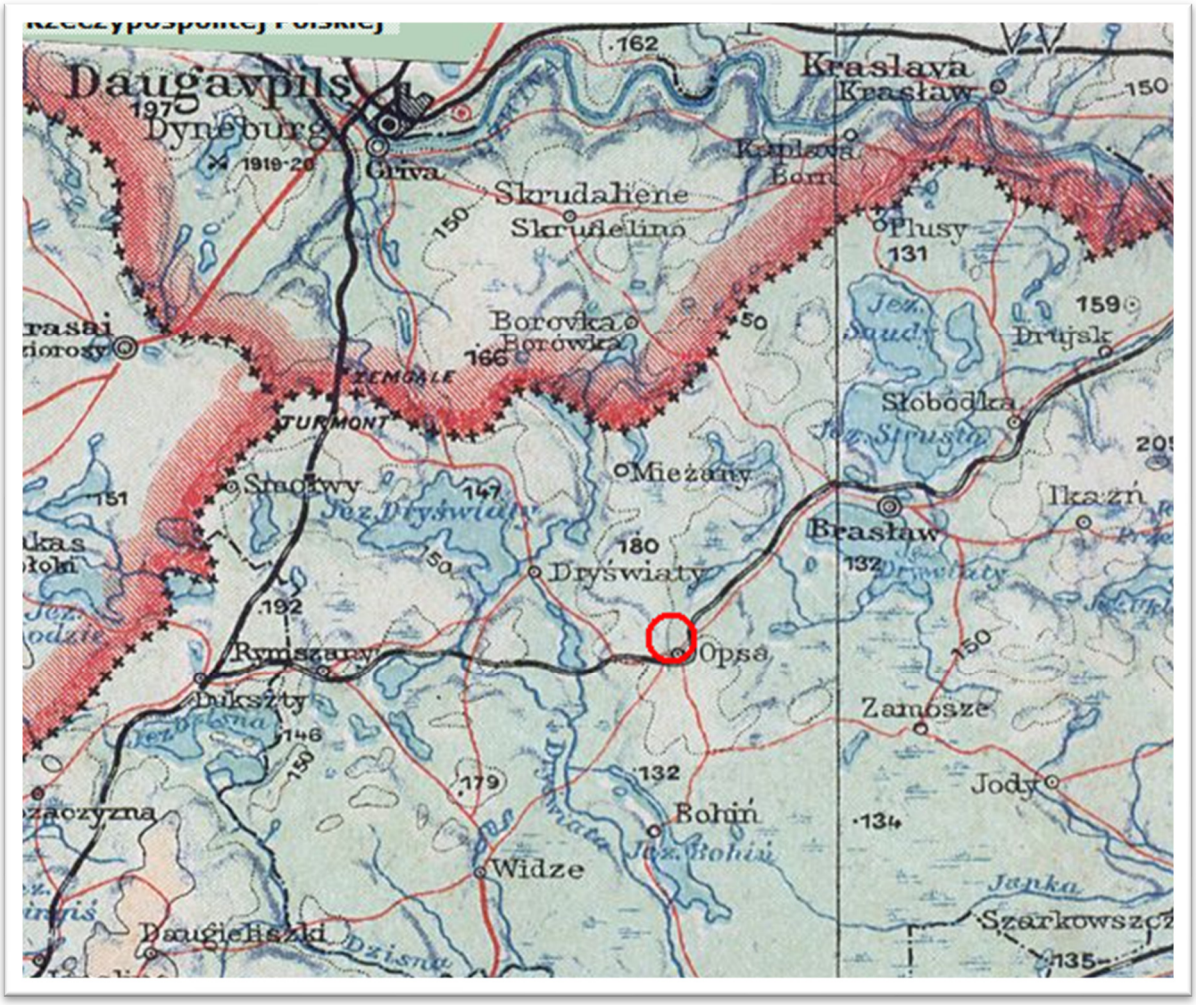

Ryc. 2. Miasteczko Opsa — miejsce pobytu i pracy Witolda Węgłowskiego do 1 IX 1939 (gmina Opsa, powiat brasławski, województwo wileńskie).

Źródło: https://www.kami.net.pl/kresy/ (20 VI 2024)

Ryc. 3. Współczesny widok na budynek Męskiego Gimnazjum Rolniczego i Liceum Rolniczego I stopnia w Szczytnie (1945–1949) przy ul. Polnej 16.

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

Ryc. 4. Widok na budynek szkoły, w której w latach 1946–1970 funkcjonowały Szkoła Podstawowa nr 1 oraz Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących. Tutaj w latach 1946–1950 nauczał Witold Węgłowski. Szczytno, ul. Jana Kasprowicza 1.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

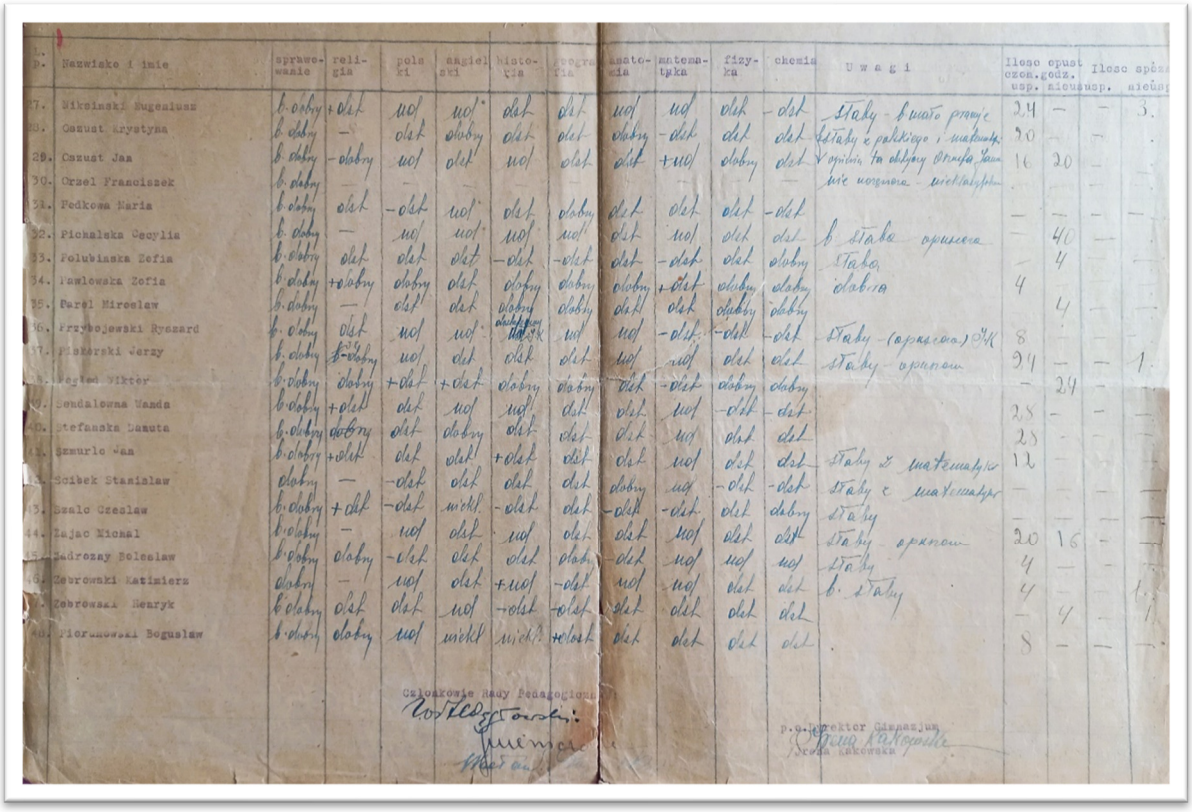

Ryc. 5a. Lista kwalifikacyjna za pierwsze półrocze roku szkolnego 1946/1947 od 3 IX 1946 do 15 XII 1946. Konferencja klasyfikacyjna z 15 XII 1946. Opiekun klasy: Felicja Jurewicz. P.o. dyrektor Gimnazjum: Irena Kakowska. Członkowie Rady Pedagogicznej: Witold Węgłowski, Felicja Jurewicz, dr Wacław Rogowski.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

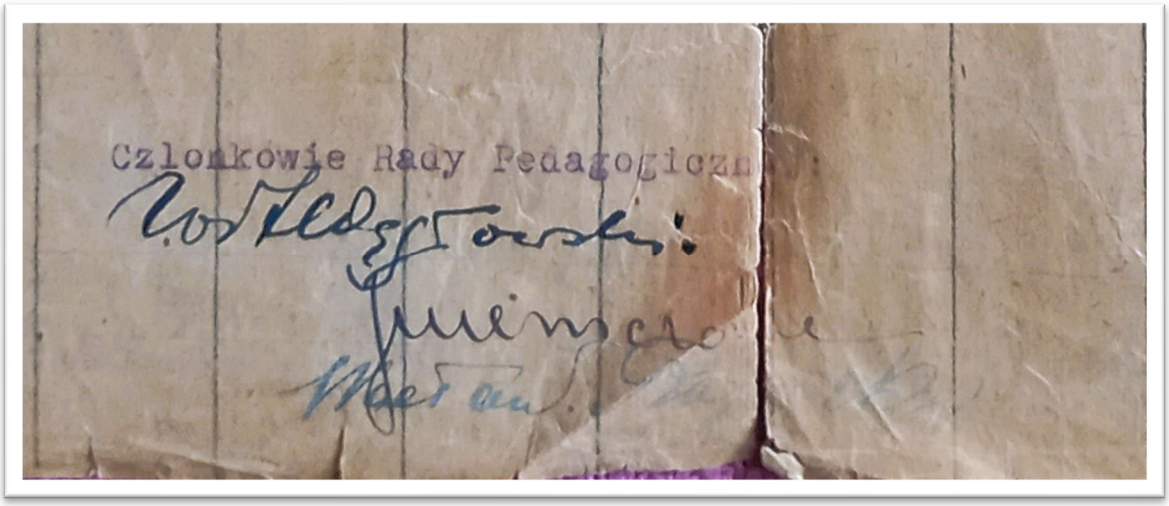

Ryc. 5b. Wykadrowane ujęcie z podpisami członków Rady Pedagogicznej: Witold Węgłowski, Felicja Jurewicz, dr Wacław Rogowski.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

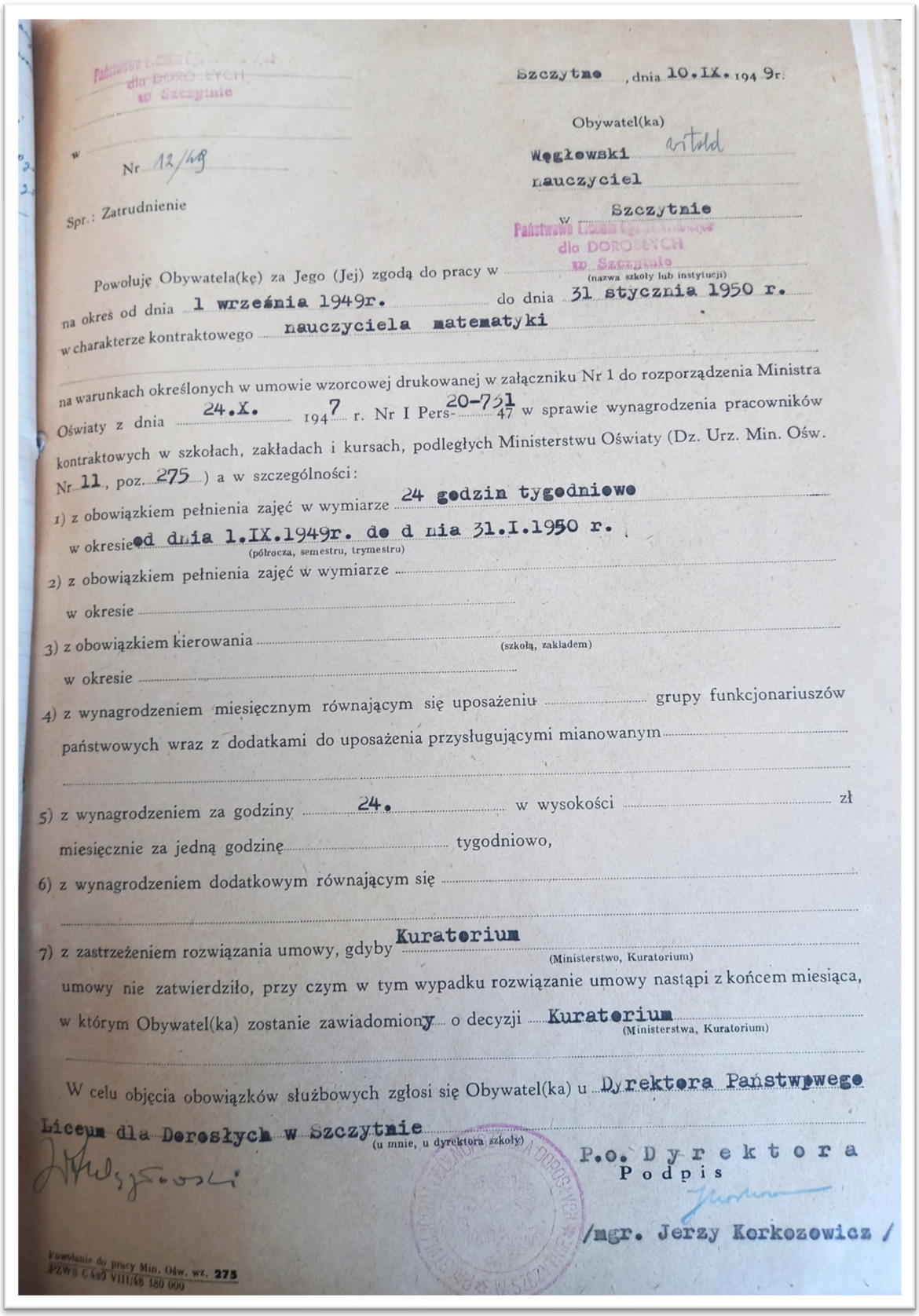

Państwowe Liceum Ogólnokształcące dla DOROSŁYCH w Szczytnie

Szczytno, dnia 10.IX. 1949 r.

w

Nr 12/49

Obywatel(ka) Witold Węgłowski

nauczyciel

w Szczytnie

Spr.: Zatrudnienie

Państwowe Liceum Ogólnokształcące dla DOROSŁYCH w Szczytnie

Powołuję Obywatela(kę) za Jego (Jej) zgodą do pracy w (nazwa szkoły lub instytucji)

na okres od dnia 1 września 1949r. do dnia 31 stycznia 1950 r.

w charakterze kontraktowego nauczyciela matematyki

na warunkach określonych w umowie wzorcowej drukowanej w załączniku Nr 1 do rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 24.X. 1947 r. Nr I Pers-20-731/47 w sprawie wynagrodzenia pracowników kontraktowych w szkołach, zakładach i kursach, podległych Ministerstwu Oświaty (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 11, poz. 275) a w szczególności:

1) z obowiązkiem pełnienia zajęć w wymiarze 24 godzin tygodniowo

w okresie od dnia 1.IX.1949r. do dnia 31.I.1950 r. (półrocza, semestru, trymestru)

2) z obowiązkiem pełnienia zajęć w wymiarze

w okresie

3) z obowiązkiem kierowania (szkołą, zakładem)

w okresie

4) z wynagrodzeniem miesięcznym równającym się uposażeniu grupy funkcjonariuszów państwowych wraz z dodatkami do uposażenia przysługującymi mianowanym

5) z wynagrodzeniem za godziny 24. w wysokości zł miesięcznie za jedną godzinę tygodniowo,

6) z wynagrodzeniem dodatkowym równającym się

7) z zastrzeżeniem rozwiązania umowy, gdyby Kuratorium (Ministerstwo, Kuratorium) umowy nie zatwierdziło, przy czym w tym wypadku rozwiązanie umowy nastąpi z końcem miesiąca, w którym Obywatel(ka) zostanie zawiadomiony o decyzji Kuratorium (Ministerstwa, Kuratorium)

W celu objęcia obowiązków służbowych zgłosi się Obywatel(ka) u Dyrektora Państwowego Liceum dla Dorosłych w Szczytnie (u mnie, u dyrektora szkoły)

P.o. Dyrektora
Podpis
/mgr. Jerzy Korkozowicz/

Powołanie do pracy Min. Ośw. wz. 275
PZWS C 485 VIII/48 180 000

Ryc. 6. Pierwsza umowa o pracę w Państwowym Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących w Szczytnie zawarta z Witoldem Węgłowskim na okres 1 IX 1949 – 31 I 1950.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

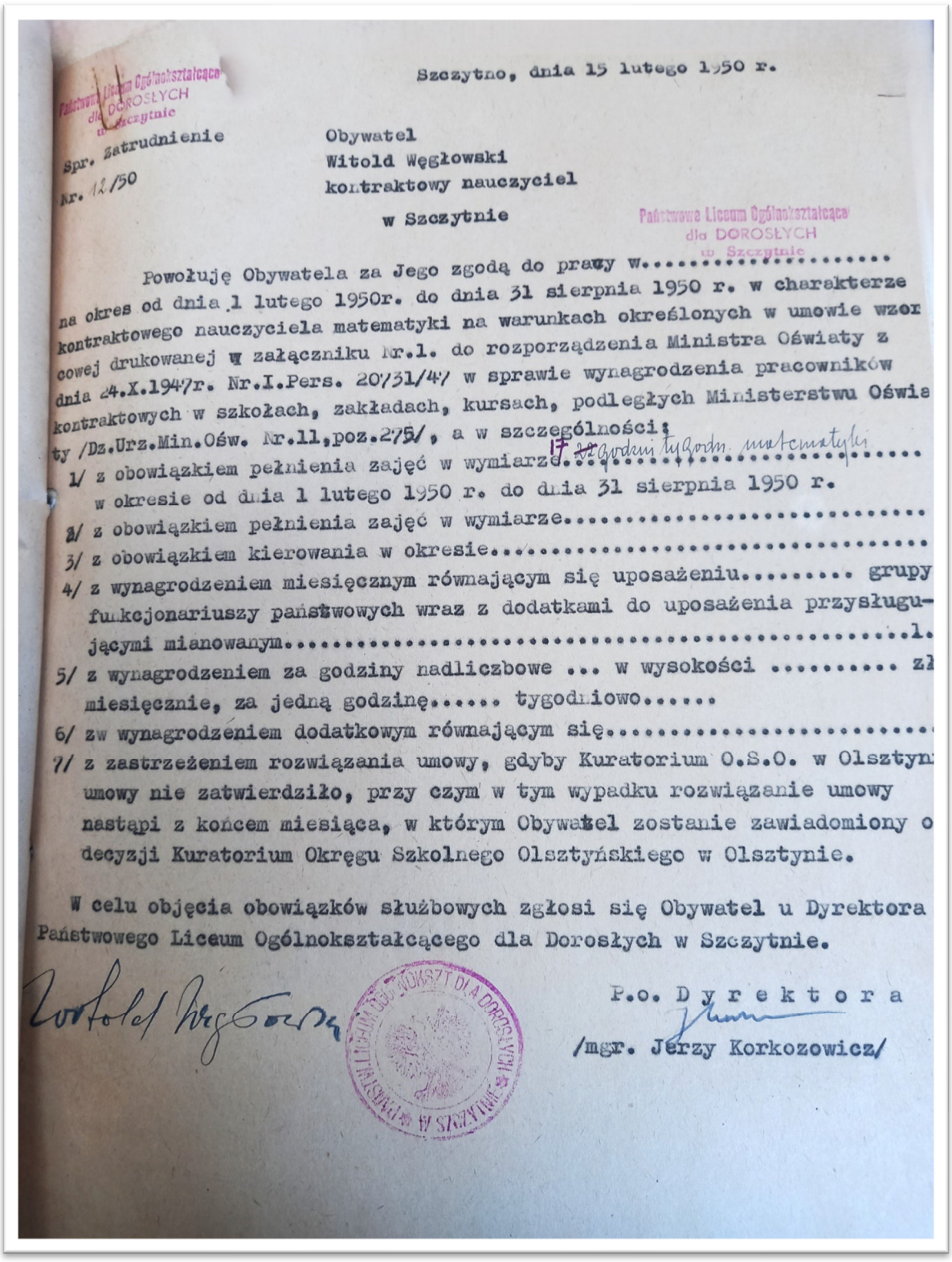

Państwowe Liceum Ogólnokształcące dla DOROSŁYCH w Szczytnie

Szczytno, dnia 15 lutego 1950 r.

Spr. Zatrudnienie
Nr. 12/50

Obywatel
Witold Węgłowski
kontraktowy nauczyciel
w Szczytnie

Państwowe Liceum Ogólnokształcące dla DOROSŁYCH w Szczytnie

Powołuję Obywatela za Jego zgodą do pracy w.....
na okres od dnia 1 lutego 1950r. do dnia 31 sierpnia 1950 r. w charakterze kontraktowego nauczyciela matematyki na warunkach określonych w umowie wzorcowej drukowanej w załączniku Nr.1. do rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 24.X.1947r. Nr.I.Pers. 20731/47/ w sprawie wynagrodzenia pracowników kontraktowych w szkołach, zakładach, kursach, podległych Ministerstwu Oświaty /Dz.Urz.Min.Ośw. Nr.11,poz.275/, a w szczególności:

1/ z obowiązkiem pełnienia zajęć w wymiarze 17 godzin tygodn. matematyki
w okresie od dnia 1 lutego 1950 r. do dnia 31 sierpnia 1950 r.
2/ z obowiązkiem pełnienia zajęć w wymiarze.....
3/ z obowiązkiem kierowania w okresie.....
4/ z wynagrodzeniem miesięcznym równającym się uposażeniu..... grupy funkcjonariuszy państwowych wraz z dodatkami do uposażenia przysługującymi mianowanym.....1.
5/ z wynagrodzeniem za godziny nadliczbowe ... w wysokości ..... zł miesięcznie, za jedną godzinę..... tygodniowo.....
6/ zw wynagrodzeniem dodatkowym równającym się.....
7/ z zastrzeżeniem rozwiązania umowy, gdyby Kuratorium O.S.O. w Olsztynie umowy nie zatwierdziło, przy czym w tym wypadku rozwiązanie umowy nastąpi z końcem miesiąca, w którym Obywatel zostanie zawiadomiony o decyzji Kuratorium Okręgu Szkolnego Olsztyńskiego w Olsztynie.

W celu objęcia obowiązków służbowych zgłosi się Obywatel u Dyrektora Państwowego Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych w Szczytnie.

Witold Węgłowski

P.o. Dyrektora
/mgr. Jerzy Korkozowicz/

Ryc. 7. Druga umowa o pracę w Państwowym Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących w Szczytnie zawarta z Witoldem Węgłowskim na okres 1 II – 31 VIII 1950.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

PRYWATNIE

Ryc. 7. Współczesny widok na budynek przy ul. Polnej 6 w Szczytnie, w którym w latach 1946–1950 mieszkał Witold Węgłowski z rodziną.

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

Archiwalny materiał kadrowy LO zeskanowała Irena Dobryłko
Biogram napisał i całość opracował dr hab. Grzegorz Ojcewicz